

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 85 0 П 075286 21 Рев
Бања Лука, 17.11.2022. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Сенада Тице, као предсједника вијећа, Тање Бундало и Горјане Попадић, као чланова вијећа, у правној ствари тужитеља Република Српска, коју заступа заступник по закону Правобранилаштво Републике Српске, против тужених 1. Ј.С. из Б.П., и 2. Т.Г. из П., које заступа пуномоћник С.Ђ., адвокат из Д., вриједност спора 264.297,40 КМ, ради побијања дужникових правних радњи, одлучујући о ревизији тужитеља против пресуде Окружног суда у Добоју број 85 0 П 075286 21 Гж 2 од 12.10.2021. године, на сједници вијећа одржаној дана 17.11.2022. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Захтјев тужених за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 6.581,25 КМ, се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Добоју број 85 0 П 075286 19 П од 03.03.2021. године одбачена је као неблаговремено поднесена тужба тужитеља против туженог Т.Г. (у даљем тексту: друготужени) за утврђење да је уговор о купопродаји број: ОПУ-..., закључен дана 28.10.2016. године, између дужника Т.Г., као продаваца, и Ј. С. (у даљем тексту: првотужена), као купца, у дијелу који је потребан за намирење тужиочевог потраживања у износу од 264.297,40 КМ, без правног дејства (став 1.). Одбачена је као неблаговремено поднесена тужба тужитеља против друготужене за утврђење да је означени уговор о купопродаји, у дијелу предмета уговора продаја непокретности у к.о. П., у дијелу који је потребан за намирење тужиочевог потраживања у износу од 264.297,40 КМ, без правног дејстава (став 2.). Утврђено је да је означени уговор о купопродаји, у дијелу предмета уговора продаја трособног стана у Б.Л., у Улици ..., уписан у лист Књиге уложених уговора број 11146 к.о. Б.Л. 6, у дијелу који је потребан за намирење тужиочевог потраживања у износу од 264.297,40 КМ, без правног дејства (став 3.). Одбијен је захтјев тужитеља, у дијелу захтјева да првотужена трпи да тужитељ своје потраживање које има према друготуженом по правоснажној пресуди у износу од 264.297,40 КМ, намири продајом непокретности уписаних у ЛН број: 826 к.о. П., број 466/1, стамбени објекат површине 164 м², спратности 1П, 466/1 помоћна просторија, површине 132 м², спратности ПД, 466/1 двособан стан површине 120 м², спратности ПР, 466/1 двособан стан, површине 69 м², спратности ПК, односно уписани у зк. уложак број: 1290 к.о. П., број 465/1 П. њива б класе, површине 600 м², број 466/1 П. двориште“ површине 953 м², број 466/1 П. стамбени објекат – брвнара, површине 164

м², и да се успостави раније књижно стање у к.о. П. за предметне некретнине, као и тужбени захтјев који се односи на доношење рјешења о одређивању забиљежбе спора код Управе Б.Л., ПЈ Д., у зк. улошку број: 1290 к.о. П. и ЛН број: 826 к.о. П. (став 4.). Првотужена је обавезана да тужитељу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 3.000,00 КМ (став 5.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Добоју број 85 0 П 075286 21 Гж 2 од 12.10.2021. године жалба тужитеља, у оспореном 1, 2, и 4. ставу изреке првостепене пресуде, је одбијена и првостепена пресуда у ставу 1. и 2. њене изреке је потврђена, док је у ставу 4. изреке првостепена пресуда укинута и тужба тужитеља одбачена као неблагоприятна. Жалба тужених, у оспореном дијелу одлуке о трошковима поступка је усвојена и првостепена пресуда у том дијелу преиначена тако што је тужитељ обавезан да туженима надокнади трошкове парничног поступка у износу од 22.039,88 КМ. Жалбе странака су усвојене и првостепена пресуда, у оспореном ставу 3. изреке првостепене пресуде, је укинута.

Изјављеном ревизијом другостепену пресуду побија тужитељ, због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права, са приједлогом да се побијана пресуда преиначи, тако да се захтјев тужитеља у цјелости усвоји.

У одговору на ревизију тужени предлажу да се изјављена ревизија одбаци као недозвољена или да се иста одбије као неоснована.

Ревизија није основана.

Предмет спора у овој парници је захтјев тужитеља: да се утврди да је купопродајни уговор од 28.10.2016. године (закључен између друготуженог, као продавца и првотужене, као купца) у дијелу који је потребан за намирење износа од 264.297,40 КМ без правног дејства; да се првотужена обавезе да тужитељ своје потраживање у наведеном износу које има према друготуженом намири продајом некретнина из ЛН број 826 к.о. П.; да се наложи Управи да изврши успоставу ранијег земљишно-књижног стања у односу на предметну некретнину, као и да донесе рјешење о забиљежби спора.

Одлучујући о захтјеву тужитеља, по проведеном доказном поступку, првостепени суд је утврдио: да је Окружни суд у Бањој Луци, Посебно одјељење за сузбијање корупције организованог и најтежих облика привредног криминала, дана 19.9.2016. године донио пресуду број: 11 0 К 016947 15 К, правоснажну са 26.1.2017. године, којом је друготужени осуђен због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 354. став 2. у вези са ставом 1. КЗ Републике Српске на казну затвора у трајању од једне године, те којом је обавезан да оштећеној Републици Српској на рачун буџета по основу имовинско-правног захтјева исплати износ од 264.297,40 КМ; да је друготужени дана 28.10.2016. године под бројем ОПУ ... закључио код нотара С.В. из Д. уговор о купопродаји са С.Ј., којим су предмет купопродаје биле некретнине уписане у ЛН број: 826 к.о. П. и то к.ч. бр. 465/1, П., њива б. класе, површине 600 м², к.ч. бр. 466/1 П., стамбени објекат површине 164 м² и двориште површине 953 м², а које непокретности су уписане и у зк. улошку број: 1290 к.о. П. означене као к.ч. бр. 465/1 П., њива б. класе, површине 600 м², к.ч. бр. 466/1, П., стамбени објекат површине 164 м² и двориште површине 953 м², П., стамбени објекат–брвнара површине 164 м², све уписано као посјед и власништво друготуженог са дијелом 1/1; да је супруга друготуженог Ж.А.Г. дала сагласност за продају предметних непокретности и била присутна закључењу наведеног

уговора о купопродаји; да је код Основног суда у Добоју у предмету бр. 85 0 И 073224 18 И дана 4.7.2018. године тужитељ, као тражилац извршења, поднио приједлог за извршење са предметом извршења непокретности уписане у ЛН бр. 1418 к.о. П., односно зк. уложак бр. 1287 к.о. П. и да је суд дана 3.04.2019. године донио рјешење о извршењу; да је дана 21.08.2019. године донесено рјешење о промјени предмета извршења на плати извршеника Т.Г. коју остварује код послодавца Град Д., али да се према стању списка наведена забрана не може реализовати, јер је плата извршеника оптерећена више од 50%, како је послодавац обавијестио суд; да је тужитељ, у својству тражиоца извршења, дана 08.11.2017. године, све у циљу наплате доспјелог потраживања из кривичног поступка, поднио и приједлог за извршење на новчаним средствима извршеника на рачуну број: 45041353000, трансакциони рачун број 55110116652048 код У.б. а.д. Б.Л., те је суд донио рјешење дана 20.11.2017. године на које је извршеник уложио приговор; након што је жалба одбијена одлуком Округног суда у Добоју број: 85 0 И 068335 18 Гж од 27.11.2018. године рјешење о извршењу је достављено на провођење означеној банци која је 06.02.2019. године обавијестила суд да нису у могућности извршити пренос средстава јер извршеник нема средстава на рачуну; да је у предмету Основног суда у Бањој Луци бр. 71 0 И 271826 18 И2, гдје је по приједлогу тужитеља, као тражиоца извршења, предмет извршења трособан стан у Бањој Луци, у Улици ..., извршење одгођено до одлуке у парничном предмету тог суда број 71 0 П 289638 18 Мо по приговору трећег лица Ј.С. да је извршење недопуштено; да је у ЛН број: 826 к.о. П. као посједник и власник уписана првотужена на свим непокретностима као и у зк. улошку број: 1290 к.о. П., гдје су непокретности уписане са истим ознакама и површинама и да из уписа тог з.к. улошка произилази да је упис права својине у корист првотужене са друготуженог извршен дана 01.11.2016. године по рјешењу Управе Б.Л., Подручна јединица Д. број: ...; да је упис права својине у корист првотужене на трособном стану у Б.Л., у Улици ..., дозвољен рјешењем Управе Б.Л., Подручна јединица Д. број: ... од 12.02.2018. године; да је тужба тужитеља у предметној парници против првотужене поднесена 27.09.2018. године, а у односу на друготуженог поднесена 30.12.2019. године.

На темељу тих чињеница, првостепени суд је закључио да је, у смислу одредбе члана 285. став 1. Закона о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ" бр. 29/78, 39/85 и 57/89 те "Службени гласник Републике Српске" бр. 17/93, 3/96, 39/03 и 74/04- даље: ЗОО), тужба тужитеља у односу на некретнине уписане у ЛН број: 826 к.о. П. и у зк. уложак број: 1290 к.о. П. неблаговремена у односу на оба тужена и тужбу тужитеља у овом дијелу је одбацио. При томе, првостепени суд образлаже да тужитељ није доказао наводе тужбе да се ради о привидном уговору, односно да се ради о бестеретном располагању у намјери оштећења тужитеља, а не о теретном послу у сврху купопродаје (имајући у виду исказ супруге друготуженог, као и садржај члана 3. предметног уговора), па да нема мјеста примјени трогодишњег рока из одредбе члана 285. став 1. ЗОО. Првостепени суд налази да је тужба благовремена у односу на првотужену, у дијелу предмета уговора трособан стан у Б.Л., у Улици ..., те налазећи да су испуњени законски услови за побијање дужникових правних радњи (одредбе члана 280. и 281. ЗОО), утврђује да је предметни уговор без дејства у односу на означени стан и у односу на првотужену. Утврђујући да је тужба неблаговремена у односу на оба тужена у погледу некретнина из к.о. П., првостепени суд закључује да је тиме неоснован захтјев да првотужена трпи продају некретнина из к.о. П., као и за успоставу ранијег земљишно књижног стања, па из наведених разлога у овом дијелу захтјев тужитеља одбија као неоснован.

Одлучујући о жалбама странака, другостепени суд је исте дјелимично усвојио. Наиме, другостепени суд прихвата као правилан закључак првостепеног суда, да је тужба

тужитеља, у погледу предмета уговора – некретнине из к.о. П., поднесена по истеку законског рока и да је тиме правилно у том дијелу одбачена, па жалбу тужитеља у том дијелу одбија и првостепену пресуду у ставу 1. и 2. њене изреке потврђује. Налазећи да тиме није било мјеста одбијању дијела тужбеног захтјева да се првотуженој наложи да трпи да тужитељ своје потраживање намири продајом непокретности из ЛН број 826 к.о. П., нити за успоставу ранијег земљишно књижног стања (став 4. изреке првостепене пресуде), јер да је тужба тужитеља у цјелости неблагоприятна, другостепени суд је у овом дијелу првостепену пресуду укинуо и тужбу одбацио. Налазећи, даље, да је првостепени суд прекорачио тужбени захтјев када је пресудио да је предметни уговор без правног дејства у дијелу предмета уговора -трособан стан у Б.Л., у Улици ..., у том дијелу жалбе је усвајио и првостепену пресуду укинуо. Другостепени суд је преиначио и одлуку о трошковима поступка тако што је тужитеља обавезао да туженима надокнади трошкове поступка у износу од 22.039,88 КМ.

Другостепена пресуда је правилна и законита и ревизионим наводима није доведена у озбиљну сумњу.

У конкретном случају се ради о побијању дужникових правних радњи (члан 280. ст. 1. ЗОО). Побијањем се, иначе, регулише правни институт познат још у римском праву под називом паулијанска тужба (actio Pauliana). Сврха ове тужбе је заштита повјерилаца од несавјесних дужника. Побијање као правни институт се појављује у два облика: у облику побијања у стечају и у облику побијања изван стечаја. Побијању у стечају има мјеста кад је дужник, чија се правна радња побија, предузеће. Побијању изван стечаја, које се врши по одредбама ЗОО, је сврха намирење само једног повјериоца те се правна радња једино према њему оглашава без дејства и само у границама потребним за његово намирење.

Члан 280. ЗОО говори о општим претпоставкама побијања односно о околностима које се све претходно морају стећи да би се могло приступити побијању појединих конкретних чињеничних стања која сачињавају посебне претпоставке побијања, набројане у члану 281. истог закона. Терет доказивања наведених елемената побијања пада на повјериоца који подиже паулијанску тужбу. Неопходне претпоставке побијања су: доспјелост и извршност потраживања повјериоца, инсолвентност дужника, свијест о оштећењу повјериоца, те правна радња дужника којом се умањује његова имовина у корист неког трећег лица.

Правне радње које у пракси најчешће долазе у обзир за побијање су: пренос својине, заснивање разних стварних, а нарочито заложних права, преузимање обавеза путем уговора, новација, закључивање привидних правних послова, пропуштање и одрицање од права. Као правне радње којима дужник губи неко своје формално право најчешће се појављују дужничково признање или изјаве којима он у спору погоршава свој процесно-правни положај. Не тражи се да је дужник лично учествовао у радњи која се побија па се могу побијати и радње извршене преко дужничковог законског заступника или пуномоћника. Битно је да је због радње која се побија објективно дошло до негативне промјене у дужничковој имовини тј. да је она смањена односно да је услијед побијане радње намирење повјериоца отежано или осујећено.

Тужба за побијање се подноси против трећег лица–противника побијања. То је најчешће дужников саговорач и свако друго лице које је извукло неку корист из правне радње која се побија. То лице је пасивно легитимисано у овој врсти спора (члан 283. став 2. ЗОО).

Захтјев за побијање повјерилац остварује подизањем тужбе која треба да садржи два посебна захтјева: да се огласи да је одређена правна радња дужника према њему без дејства и навођење на који начин и у којем облику противник побијања има нешто да учини или трпи ради повјериоачевог намирења. Како тужитељ у конкретном случају постављеним тужбеним захтјевом тражи да се првотужена обавезе да трпи да тужитељ своје потраживање које има према друготуженом намири продајом некретнина из ЛН бр. 826 к.о. П., те да се наложи успостава ранијег земљишно књижног стања у односу на ту некретнину, то произлази да правна радња која се у овој парници побија је уговор о купопродаји закључен дана 28.10.2016. године под бројем ОПУ ... између друготуженог (као продавца) и првотужене (као купца) и то у дијелу којим су прометоване некретнине уписане у ЛН број: 826 к.о. П. и у зк. уложак број: 1290 к.о. П., док се исти не побија у дијелу којим је прометован трособан стан у Б.Л., у Улици ..., уписан у лист Књиге уложених уговора број 11146 к.о. Б.Л.

Одредбом члана 281. ст. 1. ЗОО је прописано да се теретно располагање може побијати ако су у вријеме располагања дужник и треће лице са којим је или у чију је корист та правна радња предузета знали или могли знати да се предузетим располагањем наноси штета дужниковим повјериоцима. У односима између инсолвентног дужника и његових блиских сродника по правилу постоји обострана свијест, а најчешће и намјера, да се предузетим располагањем нанесе штета повјериоцима (став 2. цитираног члана – тзв. породична паулијанска тужба). Бестеретно је свако оно дужниково располагање за које он не може као накнаду захтијевати било какву протучинидбу од стране у чију је корист то располагање учињено. Од бестеретних располагања се у пракси, поред поклона, најчешће појављују опроштај дуга, одрицање од права уопште, напуштање права, симуловани правни послови код којих је накнада само привидна (поклон под видом уговора о купопродаји, куповање стварно ненаплативог потраживања), бесплатна уступања ствари на кориштење, преузимање или исплата туђег дуга (став 3. цитираног члана).

Према чињеничном утврђењу нижестепених судова, које је супротно ревизионим наводима у складу са изведеним доказима (исказ свједока Ж.А.Г., као и садржај члана 3. предметног уговора), у конкретном случају се ради о теретном располагању, закључењу купопродајног уговора, по којем је купопродајна цијена исплаћена, па нема мјеста ревизионим наводима да се ради о бестеретном располагању. Такође, изведеним доказима нису доказани наводи тужбе (које тужитељ понавља у ревизији) да се ради о фиктивном уговору (да воља уговарача није била купопродаја), а нити је тужбени захтјев у овој парници одређен на утврђење ништавости уговора, као последице фиктивног уговора. Нису основани ни ревизиони наводи да се тужени нису одазвали позиву суда ради саслушања и да то доводи у питање ваљаност предметног уговора, јер из стања списка произлази да до саслушања није дошло из разлога тада важећих услова епидемије корона вирусом, те из разлога боравишта првотужене у А.

Према одредби члана 285. став 1. ЗОО тужба за побијање се може поднијети у року од једне године за располагања из члана 281. став 1. ЗОО (код теретног располагања), а за остале случајеве у року од три године. Ради се о роковима преклузивног карактера што значи да њиховим истеком престаје само право на тужбу и да теку стално, без прекида и застоја, о чему суд води рачуна по службеној дужности.

Наведени рок се рачуна од дана када је предузета правна радња која се побија, односно од дана када је требало предузети пропуштену радњу (члан 285. став 2. ЗОО).

Када се правна радња састоји из два одвојена акта, из правног основа и законитог начина прибављања код преноса својине (као у конкретном случају), правна радња се сматра предузетом у тренутку када је извршен последњи акт који ту правну радњу окончава (чини располагање перфектним), те од тада почињу тећи наведени законски рокови.

Како је на темељу наведеног купопродајног уговора право својине у корист првотужене (која је једина пасивно легитимисана у овој парници) на некретнинама из ЛН бр. 826 к.о. П. уписано 01.11.2016. године, док је тужба против првотужене поднесена 27.09.2018. године, произлази да иста није благовремена. Ни у односу на друготуженог тужба није благовремена, с обзиром да је исти као тужени означен дана 30.12.2019. године. Тиме су ирелевантни ревизиони наводи у погледу испуњености законских услова за побијање, јер би се о истима расправљало само под условом да је тужба благовремена.

Произлази, да другостепени суд није погријешио када је тужбу тужитеља у погледу предмета располагања уговором – некретнине уписане у ЛН бр. 826 к.о. П. у цјелости у односу на оба тужена одбацио као неблаговремену. Другостепени суд није погријешио ни када је првостепену пресуду укинуо у ставу 3. изреке исте, јер је у том дијелу првостепени суд прекорачио тужбени захтјев.

Стога је изјављена ревизија одбијена, примјеном одредбе члана 248. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13, даље: ЗПП).

Захтјев тужених за накнаду трошкова ревизионог поступка, на име састава одговора на ревизију у износу од 6.581,25 КМ, је одбијен, јер се не ради о нужном трошку, у смислу одредбе члана 387. став 1. ЗПП.

Предсједник вијећа
Сенад Тица

За тачност отправака овјерава
Руководилац судске писарнице
Биљана Аћић